

Kunskapsbank Behålla Rehabilitering

Allt att vinna med Nyckelringen i Sörmland

Nyckelringen i Sörmland är en arbetsgivarriering, ett nätverk av företag som samarbetar kring personalfrågor. Med öppna dörrar till grannföretagen har både arbetsgivare och medarbetare allt att vinna.

Nätverk skapar bättre rehabiliteringsarbete

En arbetsgivarriering är ett frivilligt samarbete mellan ett antal arbetsgivare kring rehabiliteringsfrågor. Samarbetet i en arbetsgivarriering innebär att företagen hjälper varandra att hitta omplaceringsmöjligheter för anställda som av olika anledningar inte kan vara kvar hos sin gamla arbetsgivare eller inte kan komma tillbaka till den gamla arbetsgivaren efter sjukskrivning.

Allt att vinna med Nyckelringen i Sörmland

Nyckelringen i Sörmland är en arbetsgivarriering, ett nätverk av företag som samarbetar kring personalfrågor. Med öppna dörrar till grannföretagen har både arbetsgivare och medarbetare allt att vinna.

Arbetsgivarrieringar är en glimrande idé, tycker Kari Virkama, personalchef på Camfil Svenska AB i Trosa. Han var med och drev på när Nyckelringen startade i Sörmland 2003.

En arbetsgivarriering är ett nätverk av små och stora företag i både privat och offentlig verksamhet som samarbetar kring personalfrågor. I Nyckelringen är Catharina Rehnström vd och spindeln i nätet som coachar och stöttar anställda som behöver se över sin jobbframtid.

Det kan handla om någon som behöver ett annat arbete efter rehabilitering eller en medarbetare som helt enkelt tröttnat och inte trivs längre.

– Det är inte så lätt att hitta nytt arbete på en mindre ort, personalomsättningen är inte så hög. Men Catharina är insatt i verksamheterna i alla medlemsföretag och har även god koll på vad som finns i övrigt, så hon är vår förlängda arm, ett vasst verktyg i det här arbetet, säger Kari Virkama.

Camfil Svenska AB har cirka 230 anställda i fabriken i Trosa, huvudkontoret ligger i Stockholm. De säljer ren luft, dvs tillverkar luftfilter för allmänna byggnader som skolor, sjukhus och fabriker.

Neutral part för personalsamtal

– Det kan vara lättare för medarbetarna att prata med Catharina som är en utomstående och neutral part, jämfört med att prata med mig, inte minst om det handlar om någon som inte riktigt trivs längre, påpekar Kari Virkama.

Att föreslå någon att prata med Catharina på Nyckelringen måste ske i rätt sammanhang och på rätt sätt.

– Det finns etik och moral i det här. Det erbjuds som en möjlighet till samtal utan några som helst förpliktelser. Medarbetare får inte uppfatta det som att vi vill bli av med dem. Även om samtalet leder till några veckors praktik på ett annat företag har medarbetaren kvar sin fasta anställning och lön här

och är välkommen tillbaka. Den tryggheten är jätteviktig. Anställningstryggheten gäller även om medarbetaren väljer att studera, det regleras dessutom i lag.

Många känner sig inlåsta

Alla företag förändras och det är inte alltid utvecklingen går hand i hand med medarbetarnas. Eller vice versa. Och det har inte blivit lättare att byta jobb i lågkonjunkturen, då de flesta håller hårt i de jobb de har.

Inlåsnings effekterna på arbetsmarknaden är flera, man kan vara på fel arbetsplats eller till och med vara dubbelinlåst i både fel yrke och på fel arbetsplats. Det påverkar förstås hälsan hos individen, som mår dåligt och saknar energi att göra en bra insats.

– Nya vägval, den frivilliga rörligheten, tar nog mer av min tid än rehabärenden, säger Catharina Rehnström. Kan jag hjälpa någon att hitta ett arbete där de kommer mer till sin rätt är det en vinnavinna-situation för alla, både individen och företaget.

Hon berättar också att flera personer insett att gräset inte alltid är grönare på andra sidan staketet. Efter några veckor på en annan arbetsplats ser man sitt jobb i ett annat ljus. Det är lätt att bli hemmablind. Så många som hälften går tillbaka med förnyade krafter. Ofta får de också nya arbetsuppgifter, arbetsgivaren hittar utvecklingsmöjligheter.

Den saknade länken

I en Vinnova-rapport "Arbetsgivarripar, samverkan, stöd, rörlighet och rehabilitering" som presenterades i januari 2010 beskriver professor Casten von Otter arbetsgivarripar som den saknade länken i rehabkedjan.

Ringarna ger möjligheter till praktik och arbetsträning för sjukskrivna och underlättar frivillig rörlighet för dem som måste byta arbete. De 30 arbetsgivarripar som i dag är aktiva runt om i landet har uppstått som spontana lokala initiativ, precis som Nyckelringen i Nyköping.

Ringarnas verksamhet finansieras helt och hållet av medlemsföretagen och styrkan är den samlade kunskapen om de lokala företagen, som förenklar beslut och ger flexibla lösningar. Det är ett kostnadseffektivt sätt för företagen att organisera arbetslivsutveckling, för att förebygga långvarig ohälsa. Allt enligt rapporten.

Kari Virkama kan bara hålla med.

– Vi behövde ett verktyg för att hitta bra lösningar. På köpet har vi fått mycket bra kontakt med andra företag. Catharina ordnar träffar några gånger om året med lite olika teman och föreläsningar. Vi har även pratat om att kunna låna personal av varandra när någon får extra mycket att göra.

Företag som tar ansvar

Nyckelringen har 21 medlemsföretag med tillsammans totalt 2 000 anställda. Både kommun och delar av landstinget är med liksom de större privata arbetsgivarna och ett antal mindre. Catharina Rehnström fungerar ibland också som kompetensförstärkning inom HR-området, inte minst för de mindre företagen, som inte har någon personalavdelning.

– Medlemsföretagen är verksamheter som vill ta socialt ansvar och mår om bygden likaväl som de är arbetsgivare med höga ambitioner i sitt personalarbete. Människosynen förenar dem, säger hon.

Catharina Rehnström har också gått igenom med företagen hur de kan gå tillväga när de förmedlar kontakten med henne. Förslaget kan läggas fram i ett utvecklingssamtal men också komma via facket eller via företagshälsovården efter upprepade fråvaror.

– När medarbetarna väl är här kan jag exempelvis erbjuda yrkesvalstester som ett komplement till samtalen. Andra behöver bara en liten puff för att inse vad de verkligen vill göra. De söker direkt till en

utbildning och tar tjänstledigt. Ibland kan de få jobba extra på sin gamla arbetsplats för att klara ekonomin.

Vill inte bli sist in

– Många har "LAS-rädsla", de vågar inte säga upp sig för att bli sist in på en annan arbetsplats. – Men frågan är hur länge man ska gå och må dåligt. Andra tror inte att de klarar något annat arbete och då är några veckors praktik allt som behövs för att de ska inse att de kan. Sedan har det ofta gått att lösa jobbytet med vikariat och så småningom fast anställning, säger Catharina Rehnström.

Samtal leder ofta till personlig utveckling

Jobbsamtalen med Catharina Rehnström gör att många medarbetare tar ett steg i sin personliga utveckling. Somliga har levt med så kallad sjukdomsvinst, sjukdomen gör att de blir sedda och omhuldade och de vill omedvetet inte bli bra.

– Att få komma hit och prata gör att de känner sig tagna på allvar och de får inte bara prata utan också pröva något annat. Det leder till en personlig utvecklingsprocess och ibland blir beslutet att de går vidare och ibland att de faktiskt går tillbaka och klarar av sitt jobb. Det onda i ryggen går att hantera, när de själva tagit ett aktivt beslut.

Goda råd från Catharina Rehnström

- Samarbete skapar en unik och kostnadseffektiv resurs, men det behövs en aktiv koordinator och vägledare för att driva arbetet.
- Se till att de fackliga organisationerna är med på tåget.
- Se arbetsgivarringen som ett komplement till företagshälsovården. Alla problem hör inte hemma på doktors bord.

Fakta Nyckelringen

Nyckelringen är en arbetsgivarring med 21 medlemsföretag i Sörmland – ett nätverk av företag som samarbetar i personalfrågor. I ringen finns små och stora företag i både privata och offentliga verksamheter. Nyckelringen bistår medarbetare hos medlemsföretagen med att fatta beslut om sin jobbframtid, ordnar studiebesök, praktikplatser och jobbyten.

Källa: Intervjuer med Kari Virkama, personalchef, Camfil Svenska AB och Catharina Rehnström, vd för Nyckelringen, mars 2010.

Författare: Jane Bergstedt, Caroline Stjernström

Nätverk skapar bättre rehabiliteringsarbete

En arbetsgivarring är ett frivilligt samarbete mellan ett antal arbetsgivare kring rehabiliteringsfrågor. Samarbetet i en arbetsgivarring innebär att företagen hjälper varandra att hitta omplaceringsmöjligheter för anställda som av olika anledningar inte kan vara kvar hos sin gamla arbetsgivare eller inte kan komma tillbaka till den gamla arbetsgivaren efter sjukskrivning.

Ett enskilt företag kan ha svårt att erbjuda medarbetarna nya arbetsuppgifter. I vissa fall kan extern

omplacering vara den enda möjligheten att få tillbaka individer i arbete. Att ingå i ett nätverk av företag är något som ger styrka i rehabiliteringsarbetet, då det skapar fler möjligheter för såväl företaget som de anställda.

Arbetsgivarringen i Kalmar

Kalmar arbetsgivarring är en sammanslutning av i dag 46 företag och organisationer. Medlemmarna återfinns i såväl offentlig som privat sektor. Ringens arbete drivs av Ulla Larsson som är verksamhetsansvarig. Utöver Ulla, som framförallt arbetar med utbildning, finns två personer som arbetar med rehabilitering. Målet är att skapa friska arbetsplatser.

Ideell förening

Verksamheten i Kalmar arbetsgivarring bedrivs som en ideell förening som ska gå plus minus noll. Företagen betalar en avgift för medlemskapet, vilken baseras på antalet anställda.

Anita Sjöberg, personalansvarig, Bong Ljungdahl Svenska AB

- Styrelsen ska titta över avgifterna. Vi har haft samma i flera år. Det kanske är tid att höja avgifterna något och samtidigt se över avgiftsgränserna. Vi betalar 30 000 kronor om året för ett par hundra anställda, säger Anita Sjöberg, personalansvarig, Bong Ljungdahl Svenska AB.

Bong Ljungdahl Svenska AB tillverkar kuvert, trycker och packar. Företaget ingår i Bong Ljungdahlkoncernen och är en av ringens medlemmar.

Vi gick med år 2000 när vi fick en ny platschef från Kalmar. Hans tidigare arbetsgivare var med och tyckte det var självklart att vi också skulle vara det, säger Anita Sjöberg. Ringen har hjälpt oss med flera ärenden.

Lönsamt för alla parter

Det finns inga regler för hur många ärenden ett medlemsföretag kan ha på gång, eller att ett företag måste ta emot någon för att få anmäla en person till ringen. Vad beträffar finansieringen av rehabiliteringen är det ofta en förhandling mellan den ansvariga arbetsgivaren och försäkringskassan. Företaget som ställer upp med en arbetsträningsplats behöver inte betala någon lön under tiden.

- Arbetsgivarringens arbete är lönsamt för alla parter, individen, företagen, samhället, säger Anita Sjöberg.

Tre damer med stort kontaktnät arbetar på Kalmar Arbetsgivarring, från vänster grundaren Ulla Larsson samt Agneta Jäverskog och Ewa Roswall.

Ringens arbetssätt

Varje medlemsföretag ska först och främst ha uttömt sina egna möjligheter till intern omplacering. När detta inte lyckats anmäls medarbetaren till ringen, som reder ut vilka intressen och möjligheter som kan finnas.

Agneta Jäverskog, anställd på ringen, berättar: - Oftast träffar jag medarbetaren första gången tillsammans med någon från arbetsgivaren. Sedan ses vi igen och börjar kartlägga utbildning och erfarenheter, intressen och möjligheter.

Hon påpekar vidare att hennes arbete i stor utsträckning handlar om att motivera och stärka människors självkänsla och självförtroende.

- Har man varit sjukskriven en längre tid är man ofta dödsförskräckt inför tanken att börja arbeta igen. Man tror inte man kan någonting. Det är fantastiskt att se hur människor växer när de sakta men säkert börjar ta kontroll över sina liv igen.

Solskenshistorier

Agneta Jäverskog utgår i sitt arbete från vad som är bäst för individen.

- Visst kan en utredning resultera i att jag och medarbetaren kommer fram till att sjukpension är det bästa alternativet, men oftast hittar vi andra lösningar. Vi har många solskenshistorier att berätta. Människor som kommit igen, sadlat om eller vidareutbildat sig och nu är i full verksamhet igen. En lastbilschaufför utbildade sig till underskötare och arbetar inom vården, säger Agneta Jäverskog.

Ringens utveckling

Ringens växer hela tiden. Sedan starten i Kalmar 1996 har ringen spritt sig i länet och omfattar idag Emmaboda, Torsås, Nybro och Öland. 13 företag vid starten har växt till 46 i dagsläget.

De anställda på ringen hoppas på att få fler mindre företag som medlemmar.

- Vi vill gärna få med fler småföretag eftersom de ofta lämpar sig för arbetsträning av olika slag, samtidigt som de kan ha svårt att erbjuda de egna medarbetarna nya möjligheter, säger Agneta Jäverskog.

Inte bara ringens upptagningsområde utan även ringens verksamhetsområde har vuxit. Idag arbetar ringen även med kurser och föreläsningar.

- Vi bestämmer ju själva vad vi vill att ringen ska jobba med, säger Anita Sjöberg, Bong Ljungdahl, som sitter i ringens styrelse sedan några år.

- Att dela på kostnaderna för att ta hit föreläsare är en utmärkt idé. Det blir alldeles för dyrt annars.

En synergieffekt av ringens verksamhet är att nätverk har vuxit fram mellan olika befattningshavare från de verksamheter som ingår, produktionschefer, personalchefer, med flera.

- Tidigare hade jag inte så mycket kontakt med företagen här på orten. Men ringen blir ett självklart nav. Det är jättebra att kunna ringa till de andra och fråga hur de gör i olika frågor och ta del av deras erfarenheter, säger Anita Sjöberg.

Medlemsföretagens drivkraft

I Sverige finns idag ingen lag som säger att arbetsgivaren är skyldig att hitta extern omplacering till anställda som inte kan arbeta kvar i organisationen. Lagen är dock otydlig kring när man som arbetsgivare gjort tillräckligt, vilket gör att många arbetsgivare resonerar att det är bättre att göra för mycket än för lite.

På ringen har de märkt ett lite större intresse hos företagen att snabbt ta tag i de sjukskrivna sedan de började betala 15 procent av sjukskrivningskostnaderna.

- Man kan väl säga att de företag som är med både vill lösa sina problem med sjukskrivningar på ett bra sätt och ser det som goodwill för företaget på lite längre sikt, säger Anita Sjöberg.

Framgångsreceptet

Arbetsgivarringen drivs och samordnas av ett antal personer som arbetar enbart för ringen. Det faktum att ringen har personer som fungerar som "spindeln i nätet" är en av förutsättningarna för att arbetet ska fungera.

Agneta Jäverskog tillskriver även framgångarna det faktum att ringen är en neutral extern part som lyckats skaffa sig ett stort förtroende bland de medverkande företagen och deras anställda.

- Visst kan någon medarbetare till att börja med ha en känsla av att arbetsgivaren vill bli av med dem. Hos oss kan de få prata av sig och beklaga sig. Vi lyssnar! Och vi är ingen myndighet. Tvärtom hjälper vi till med alla myndighetskontakter.

Kräver sin kvinna

Det krävs en eldsjäl med mycket kontakter som kan dra igång en sådan här verksamhet. Ulla Larsson, som startade Kalmar Arbetsgivarring, har erfarenhet av jobb både på försäkringskassan och arbetsförmedlingen. Därmed hade hon också många företagskontakter och en god grund att stå på. Hon kan frågorna utan och innan, vilka möjligheter som finns i de stundtals snåriga regelverken. Företagens kontaktpersoner får gärna också vara lite av eldsjälar, aktiva och intresserade av god personalvård.

Ringens vinster för arbetsgivaren

- En extern neutral partner med gedigna kunskaper som effektivt handlägger rehabärenden.
- Att flera företag och organisationer medverkar ger större möjlighet att få tillbaka människor i arbete.
- Skapar goodwill och förtroende hos redan anställda och presumtiva medarbetare.
- Ger möjlighet till nätverkande och kostnadseffektivt samarbete även i näraliggande frågor, exempelvis kompetensutveckling.
- Skapar kontakter och kunskapsöverföring både mellan företag och yrkesgrupper.

Ringens vinster för de anställda

- En extern neutral part att prata med, ingen myndighet.
- Någon som lyssnar och tar på allvar och gör medarbetaren motiverad att ta nya tag.
- Snabb handläggning av ärendet, gedigen kunskap om regelverk och möjligheter.
- Chans att få pröva något nytt i en annan verksamhet, göra omstart.

Fakta: arbetsgivarringar

De första arbetsgivarringarna startade i början av 1990-talet. En kartläggning som Vinnova gjorde 2004 visade att det fanns minst 34 stycken i Sverige. Samarbetet utvidgas ofta till att även omfatta andra områden, som kompetensutveckling, rekrytering och avveckling m m. Flera av ringarna samarbetar i riksringen, www.riksringen.se, se även www.vinnova.se.

Källa: Intervju med Agneta Jäverskog, Kalmar Arbetsgivarring och Anita Sjöberg, personalansvarig, Bong Ljungdahl Svenska AB den 8 juni 2005